

Kütüphanecilerin Anı Kitapları*

Çelik, Hilmi.

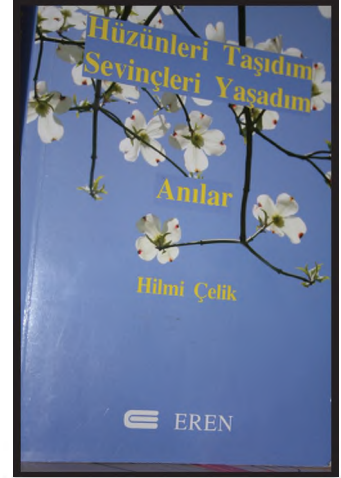
*Hüzünleri Taşımam Sevinçleri Yaşadım: Anılar.*** İstanbul: Eren Yayıncılık, 2007. 341 s. ISBN 978-975637230-2

Türk kütüphaneciliğinin tarihini ister Osmanlı devletinden ister Türkiye Cumhuriyeti'nden başlatalım; anı kitabı üreten kütüphaneci açısından bir elimizin parmakları kadar 'anı kitabı' yazarı adı sayamayız!

Türkiye'de pek çok alanda olduğu gibi kütüphanecilik alanı da yazılı, yayımlanmış anı yoksundur. Ben Muzaffer Gökman'ı anımsıyorum " *Kitaplar Arasında 44 Yıl* " adlı yapıtıyla. Muzaffer Gökman, 44 yıl çalıştığı Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde çalışmaya başlamasından emekli oluşuna kadar geçen süredeki anılarını düzenli olarak tutmuş ve yayımlamıştır. Bunun dışında Jale Baysal, Osman Ersoy, Leman Şenalp ile yapılan söyleşi kitaplar ve yazılarda birtakım anılar öne çıkarılmaya çalışılmıştır.

Anı defteri, günlük tutma eğilimi, genellikle lise yıllarında başlar ve üniversiteye gidilirse üniversite bitmeden de körelir, söner. Bunu sürdürenler de; Osman Ersoy Hocamızda gözlediğimiz gibi defterler dolusu notlar düşülür ama sonunda yayımlamak için bir çaba gösterilmez!

Çünkü yazmak bir kültürdür. Bu kültürü de bize lise yıllarında yazma becerisi için uğraşan, edebiyat derslerinde anı konusunu işleyen öğretmenler ile üniversitede öğretim üyeleri vermelidir. Öğretmen okumuyor ve yazmıyorsa, öğretim üyesi okumuyor ve yazmıyorsa; öğrencinin okunacak bir şeyler üretme çabasını gözlemek (ne denli yetenekli olursa olsun) boşuna olacaktır. Yazma

* Editörün notu¹; yazar, kütüphaneciler tarafından hazırlanan/biyografi tümündeki 3 kitabı birbiriyle bağlantılı olarak (üçleme) tanıtmaktadır.

** Editörün notu²; söz konusu kitabın tanıtımı dergimizin 2008 (22):1 sayısında yapılmış olup, yukarıdaki notumuzda anılan üçlemenin doğasına uygunluğu nedeniyle tanıtımın yapılması uygun bulunmuştur.

kültürü ile okuma kültürü ana kız gibidir: Anasına bak kızını al!

Nitekim, birazdan değineceğimiz anı kitapları yazarlarından Hilmi Çelik, anılarını yazma nedenini, birinci ciltin sonunda (s. 339-340) açıklarken, ‘dördüncü gerekçe’ olarak şunları söylüyor: “...sayılı günler geçip gitmeden, herkesin yaşarken görüp öğrendiklerini başkalarına aktarmasının zorunlu bir görev olduğuna, insanın, yaşamın kendisine verdiği dersleri, ailesiyle, çevresiyle, ülkesiyle ve dünyasıyla paylaşması gereğine inananlardanım”.

Bu inancı taşıyan kişi sayısının artması en büyük dileğimiz olmalı.

Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi’nde katalog kartı yazarak kütüphane çalışmasına başlayan, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi’nde çalışan, TBMM Kütüphanesi yanında bugün de Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi yöneticisi olan Hilmi Çelik, peşpeşe iki anı kitabı yayımladı. Birincisi 2007 yılında yayımlanan “*Hüzünleri taşıdım Sevinçleri Yaşadım*”, ikincisi 2008 yılında yayımlanan “*Hüzne Veda*”.

Sayın Çelik’in birinci kitabını büyük bir heyecanla aldım. Çünkü yaşayan, daha çalışmakta olan bir kütüphanecimiz anılarını yayımlıyordu! Çünkü bir kütüphanecimiz “anıları” nı yazma yürekliliği gösteriyordu. Benim için anılar; dünyanın en başarılı hakemli dergisinde yayımlanan bir makale ve en saygın yayınevlerinin yayımladığı kitaplar kadar anlamlı ve önemli yapıtlardır. Çünkü araştırmalar yıllarla eskir, hatta çoğu kez öylesine eskir ki, belki hiç anımsanmaz, belki de tarihçe konusunda bir anlamı taşıyorsa yalnız o açıdan ele alınır olur. Ancak anılarda durum değişir. İÖ 3000’lerde yazılmış “*Sumerli Ludingirra’nın Anıları*” nasıl bugün yayımlanmış gibi 5500 yıl sonra, büyük bir merak ve istekle okunuyorsa; kütüphanecilerin anıları da benzer tarihsel sürecin tanıklığını, toplumsal ve daha çok yazarın bireysel algılayışı ve anlayışını, görüp düşünme biçimini yıllar içinde taşıyacaktır. Bu gördüğü, düşündüğü herşey gelecek yıllar için tanıklık özelliği taşıyacaktır. Hele de üniversitelerin, bugünkü adıyla Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencisi olan gençlerin bu tür kitapları okuyarak (yazarın yaşadıklarının albenisi ile daha güzele yönelmesi ya da yaratıcı tutumunu seçtiği örneklele geliştirmesi) üstünde tartışması, pek çok kuru derslerinden daha anlamlı olacağı kanısındayım. Bu açıdan Sayın Hilmi Çelik’i daha okumadan içimden kutluyorum. Bir kez başlayınca da kitabın sonuna kadar gidiyorum.

Her ne kadar sevinmiş olsam da, daha yapıtın iç kapağını açtığımda, ‘Yayında Kataloqlama Bilgisi = CIP’ olarak verilen alanda, Türkçe’de yayımlanan bu yapıtın konu başlığını “Çelik, Hilmi – Memoirs” biçiminde görmek, beni üzüyor! Bu tutumu anlamakta zorlanıyorum. Dahası, yabancı dilde (İngilizce) konu başlığı verme geleneği, Boğaziçi Üniversitesi ile başlamış, ODTÜ gibi devlet üniversitelerinde sürmüş, Koç, Sabancı gibi özel pek çok üniversite de aynı yanlış gelenek sürdürülmektedir. ‘İngilizce Konu Başlıkları’ verme sorununu düşünüyor ve üzülüyorum. Eğer kütüphanecilik yerine ‘Bilgibilim/ belgebilim’ diyorsak,

kütüphanecinin ürettiği ‘bilgi’yi bir başka dilde vermek, hem mantık olarak hem de kültür ve dil olarak doğru değil. Bu kitaplara bu konu başlığının İngilizce verilmesi yanlış geliyor bana!

Aynı nitelendirme içinde iki ISBN verilmiş. İlk cilt bir takımdan söz ediyor anlamına geliyor bu. Yani, bu cildi başka cilt ya da ciltler izleyecek demek ki, diye düşünüyorum.

Yapıtın adı “*Hüzünleri Taşıdım Sevinçleri Yaşadım*”. Hüzün yaşanır, hüznün taşınır. Hele de bizdeki hüznün; Hilmi Yavuz’un bir şiirinde, “Hüzün ki en çok yakışandır bize / Belki de en iyi anladığımız” dediği gibidir. Kendimize ‘hüzünler icat ederiz’. Yaşamı daha bir duyduğumuz düşüncesidir bu! Ama yapıtın adı genel olarak bana, ‘yaşadım’ diyen bir sesi iletiyor sanki! Bu düşünce, yapıta bakışıma ciddi bir tat ekliyor.

İçindekiler ‘Giriş’ bölümü de içinde 25 başlıktan oluşuyor. Bu başlıklara bakıldıkta; belirli bir düzen ve sıra da görünmüyor sanki. Nitekim “Giriş’te verilen kısa ve çok genel yaşamöyküsü birbirinden bağımsız, zaman zaman daha önce okuyup tanıdığımız, bildik kişilerle geçen, öykülendirilmiş bölümlerden oluşuyor. Her anı da ‘kütüphanecilik’ alanı ile ilgili değil! Okumam bittiğinde; anılar belirli bir sırada sıralansa acaba daha mı anlamlı olurdu diye düşünüyorum. Hem yazarı, hem anılarda yer alan kişileri daha kolay kavrama, verilen bilgilerle kuşatma, daha iyi tanımak açısından, daha mı anlamlı olurdu diye düşünüyorum!

Sayın Çelik, elden geldiğince serinkanlı ve önemli pek çok konuda çok güzel saptamalarda bulunuyor: “Bir yığın güzel insan, güzel eser buluşması oldu ülkemizde. Ama ülke o kadar büyük örnekler o kadar az ki, gönül daha fazlasını istemeden duramıyor.” (s. 24); ilk ABD’ye gidişi ardından vardığı yargı “ <On sekiz ay içerisinde, önüne geçmek için birilerini yok sayan ya da itip kakana rastlamadım> demek yeterli olur sanırım” (s. 28) bizi anlatmak için çok ince bir yansıtma örneği. “Parlamentelerin bilgi gereksinimlerini karşılamak amacıyla çeşitli çalışmalar başlattık. Bunların birçoğunda başarılı olduk. Mesleki anlamda, belirli konularda ülkemize önderlik yaptık...Ne yazık ki, bu çalışmalar, istenilen amaca hizmet etmekten çok uzaktı. Çünkü eski bir politikacının dediği gibi ‘Sade de olsa, yoğurtlu da olsa, kıymalı da olsa fark etmiyordu. Çünkü kedi ıspanak yemiyordu. / Yani siz ne yaparsanız yapın, parlamenter bilginin kendisi için temel öge olduğunu düşünmüyordu...’” (s. 33); “Anamı kaçıran kadı, kimi kime şikayet edeyim.” (s. 34)

Hilmi Çelik, yazdıklarında babacan ve öğütleyici bir tutum içinde. Bunu yaparken, kendini öne çıkarmak için bir çaba göstermiyor! Bütün saflığı ve iyi niyetini ortaya koyuyor. Örneğin ABD’de, Türk olarak, yaşadıklarında en çok şaşırıldığı (ki aynı durum Norveç’te de yaşanır) yasalara karşı kişilerin son derece duyarlı, sakıncılı ve tutarlı davranışlarıdır. Bunlar ülkesi adına özelemlerini de dile

getirmektedir!

Çok ilginç bir yan da Sayın Çelik'in okuma ile çok içli dışlı olmayışı. Türkiye'deki işi, evi dışında çok zamanı kalmasa da, epeyce çok gittiği yurtdışı gezilerinde okumaktan çok özellikle eş dost ile içki sofralarında zaman harcıyor. Nitekim bu durumunu, şu güzel saptama içeren paragrafta dile getiriyor: “Bir süre daha oturdum ve bu kez de, belki erken gelirler diye, onları beklemeye başladım. Ne zor şey, insanın işsiz kalması. Hele hele bir de okuyup vakit geçirme alışkanlığı kazanmamışsanız, ya da okuyup öğrenmenin keyfini tatmamışsanız.” (s. 166) Bu iş dışı zamanların genellikle içki içerek geçtiğini gösteriyor. Örneğin, çok önemli bir randevunun (Bülent Ecevit) olacağı gününün öncesinde; “Akşam, içkiyi de bir tek daha az içmeyi yeğledim.” (s. 278) diyor.

Anıların birinci cildinde ODTÜ, TBMM ve Milli Kütüphanelerimizin yönetimi konusunda söz sahibi olan yönetici ve siyasilerin inanılması zor, bilisiz ve insanın içini çizen tutumlarını okuyoruz. Ayrıca Sayın Çelik'i ikinci bir oğlu sayan ABD'li Virginia (Cini)'yı insan yüreği ile tanıyoruz.

Elinize, aklınıza sağlık Sayın Çelik, demek istiyorum. Yürekli tutumunuzu da en içten duygu ve saygılarımla dile getirip, seslendirmek istiyorum.

Prof. Dr. Hasan Keseroğlu
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
e-posta: hasankeseroglu@gmail.com